

РОДНАЕ слова

2010/6

(270)

чэрвень

Рэдакцыйная калегія

доктар філалагічных навук А. Бельскі (намеснік)
 доктар філалагічных навук М. Прыгодзіч (намеснік)
 доктар педагагічных навук М. Яленскі (намеснік)
 доктар мастацтвазнаўства Т. Габрусь
 доктар філалагічных навук У. Гніламедаў
 доктар мастацтвазнаўства В. Дадзіёмава
 доктар філалагічных навук В. Іўчанкаў
 доктар гістарычных навук, доктар архітэктуры А. Лакотка
 доктар філалагічных навук А. Ліс
 доктар філалагічных навук А. Лукашанец
 доктар філалагічных навук В. Максімовіч
 доктар мастацтвазнаўства У. Мартынаў
 доктар філалагічных навук І. Казакова

доктар філалагічных навук А. Ненадавец
 доктар філалагічных навук В. Новак
 доктар мастацтвазнаўства В. Нячай
 доктар педагагічных навук І. Паўлоўскі
 доктар мастацтвазнаўства В. Пракацова
 доктар філалагічных навук В. Рагойша
 доктар філалагічных навук І. Роўда
 доктар філалагічных навук І. Саверчанка
 доктар філалагічных навук В. Старычонок
 кандыдат філалагічных навук М. Трус
 доктар філалагічных навук М. Тычына
 доктар філалагічных навук І. Чарота
 доктар філалагічных навук Т. Шамякіна

Навуковыя кансультанты

Г. Адамовіч, Р. Аладава, М. Аляхновіч,
 Г. Арцямёнак, А. Багданава, З. Бадзевіч,
 А. Белая, Дз. Дзятко, Т. Казакова,
 В. Карамазяў, У. Каяла, В. Лемцогова,
 І. Лепешаў, Е. Лявонава, В. Ляшук,

В. Ляшчынская, А. Макарэвіч, У. Мархель,
 З. Мельнікава, П. Міхайлаў, М. Мішчанчук,
 М. Мушынскі, М. Новік, В. Рагаўцоў, В. Русілка,
 У. Рынкевіч, У. Сенькавец, А. Солахаў, А. Станкевіч,
 П. Сцяцко, Т. Тамашэвіч, Н. Усава, І. Штэйнер

Рэдакцыйная рада

Р. Бабашка, М. Бубешка, В. Буланда,
 І. Булаўкіна, В. Давідовіч, М. Жуковіч,
 Р. Ільіна, З. Камароўская, В. Кажура,

Л. Лазарчык, А. Марціновіч, Г. Марчук,
 М. Пазнякоў, А. Панфіленка, Т. Прадзед,
 А. Тарайковіч, І. Таяноўская

Над нумарам працавалі

рэдактары:

Андрэй Грыгаровіч (*Методыка і вопыт*: Новая рэдакцыя правіл беларускага правапісу, Рыхтуемса да сачынення, У скарбонку метадыста, Настаўнік прапануе, Скарбонка мудрасці),

Аляксандр Канановіч (*Калі закончыўся ўрок*: Падзея),

Крысціна Пучынская (*Літаратура і час*: Пошукі і знаходкі, Творчы лёс, Майстэрства творцы, Літаратура ў кантэксте часу, З архіваў часу; Календар памятных датаў і юбілейных дзён; Крыжаванка),

Ларыса Сагановіч (*Мовы рысы непаўторныя*:

Пачынальнікі, Майстэрства слова, Мова мастацкіх твораў, Жывое слова, Актуальная тэма; *Методыка і вопыт*: Новае ў правапісе, Рыхтуемса да алімпіяды),

Мікола Трус (*Літаратура і час*: Драматургія і жыццё, Лабараторыя паэта; *Нацыянальная і сусветная культура*: Памяць мінуўшчыны),

Наталля Шапран (*Літаратура і час*: Летпіс братэрства; *Нацыянальная і сусветная культура*: Вяртанне да вытокаў, Песні Перамогі, Шлях творцы, З гісторыі музыкі, На скрыжаванні культур, Спадчына, Дыялог з карцінай),

намеснік галоўнага рэдактара
 адказны сакратар
 дзяжурны рэдактар
 літаратурныя рэдактары
 вядучы рэдактар літаратурны
 тэхнічны рэдактар
 галоўны бухгалтар
 загадчык прыёмнай

Марыя Кныш,
Аляксандр Канановіч,
Андрэй Грыгаровіч,
Ніна Ваніцкая, Вольга Крукоўская,
Алена Салахітдзінава,
Канстанцін Лісецкі,
Валянціна Ракіцкая,
Вольга Барздова.

ЗАСНАВАЛЬНІК:
 МІНІСТЭРСТВА
 АДУКАЦЫІ
 РЭСПУБЛІКІ
 БЕЛАРУСЬ

УСТАНОВА
 «РЭДАКЦЫЯ ЧАСОПІСА
 "РОДНАЕ СЛОВА"»

Часопіс выходзіць
 з 1988 года
 (у 1988 – 1991,
 №№ 1 – 48,
 выдаваўся пад назвай
 «Беларуская мова
 і літаратура ў школе»)

Галоўны рэдактар

**Зоя
 ПАДЛІПСКАЯ**

Змест

ЛІТАРАТУРА І ЧАС

Жыбуль Віктар. Скрозь сваё “я”: Творчасць Кузьмы Чорнага ў крытычным асэнсаванні Адама Бабарэкі.	3
Баўтрэль Інеса. Паэзія Петруся Броўкі: Дарога да майстэрства.	8
Зяц Наталля. “Мы заўжды на пачатку дарог...”: Штрыхі да творчага партрэта Васіля Зуёнка.	12
Лаўшук Сцяпан. Яшчэ не вечар: Да 60-годдзя Аляксея Дударова.	16
Бельскі Алесь. “Быць чалавекам...”: Станаўленне ідэі гуманізму ў беларускай паэзіі канца XIX – пачатку XX ст.	20
Трус Мікола. Якуб Колас – дэлегат Міжнароднага кангрэса пісьменнікаў у абарону культуры.	23
Сабуць Аліна. “Расток радка, галінка верша”: Пра барядулінскае майстэрства паэзіі.	26
Шапран Сяргей. “Мова майго маленства блізкая да беларускай мовы...”: Да 100-годдзя Аляксандра Твардоўскага.	30

МОВЫ РЫСЫ НЕПАЎТОРНЫЯ

Прыгодзіч Мікалай. Даследчык беларускіх кітабаў Антон Антановіч.	34
Рагаўцоў Васіль. Вербальныя сродкі камічнага ў п’есе “Вечар” Аляксея Дударова.	36
Пятровічова Людміла, Андрэева Валянціна. Тэксталогія аповесці “Мёртвым не баліць” Васіля Быкава: Аналіз лексіка-стылістычных правак у прыжыццёвых перавыданнях.	41
Каўрус Алесь. <i>На дварэ, на двары, на вуліцы</i> і вакол гэтага.	45
Піскуноў Фёдар. <i>Два гарады ці два горады</i> : Лічэбнікі <i>два, тры, чатыры</i> ў колькасна-іменных спалучэннях.	51
Саўка Зміцер. Дзе націск у слове <i>шэсцьдзесят</i> ?	54

МЕТОДЫКА І ВОПЫТ

Іўчанкаў Віктар. Беларускі правапіс у апорных схемах: Правапіс зычных. <i>Працяг</i>	55
Савіцкая Ірына. Беларускі правапіс: Дыдактычны матэрыял.	60
Раманцэвіч Валянціна, Прыгодзіч Мікалай. Слоўнік практыкаванні як сродак навучання роднай мове. <i>Заканчэнне</i>	63

Лобань Наталля. Аналіз мастацкага твора: Жанравая спецыфіка і адбор моўных сродкаў.	67
Мароз Святлана, Ржавуцкая Марына. Сачыненне-апавяданне з апісаннем памяшкання.	69
Скакоўская Аля. Кантэкстуальны падыход да вызначэння крытэрыяў літаратурнай адукацыі вучняў.	74
Апацкая Таццяна. Жыццёвы і творчы шлях Кузьмы Чорнага. Сацыяльна-філасофскі змест рамана “Пошукі будучыні”: Урок беларускай літаратуры ў X класе.	78
Лугоўскі Аляксандр. Аспекты народнай педагогікі ў паэзіі Максіма Танка.	81

КАЛІ ЗАКОНЧЫЎСЯ ЎРОК

Падліпская Зоя, Кныш Марыя. Фестываль “Берагіня” – непарыўная павязь часоў.	83
--	----

НАЦЫЯНАЛЬНАЯ І СУСВЕТНАЯ КУЛЬТУРА

Запартыка Ганна. Беларускі дзяржаўны архіў-музей літаратуры і мастацтва і яго літаратурныя фонды: Да 50-годдзя заснавання. <i>Заканчэнне</i>	85
Статкевіч-Чабаганаў Анатоль. Карафа-Корбуты герба “Корчак”.	88
Бароўская Ірына. “Свінцовыя буры над краем гулі...”: Беларуская прафесійная песня, прысвечаная Вялікай Айчыннай вайне.	94
Трафімаў Сяргей. <i>Primma clarinetto bravo!</i> : Да 75-годдзя кларнетыста Лявона Акапджаняна.	96
Шулі Цао. Вытокі жанравай разнастайнасці камерна-вакальнай музыкі ў Кітаі.	100
Казаква Ірына. Летні і зімовы сонцапаварот – галоўныя часавыя каардынаты ў беларускай і кітайскай культурах.	103
Пінчук Наталля. Форма і дэкор шыйных упрыгажэнняў касцюма на беларускіх землях у IX – XIII стст. (грыўні, каралі).	105
Шаранговіч Наталля. Сумоёе ў прасторы [Уладзімір Васюк, Тамара Васюк].	110

Каляндар памятных датаў і юбілейных дзён на 2010 год: Жнівень (40, 80). Крыжананка. Рубінчык В. (112).
--

Часопіс уключаны ў Пералік навуковых выданняў ВАК Рэспублікі Беларусь для друкавання вынікаў дысертацыйных даследаванняў па філалагічных навуках, мастацтвазнаўстве, культуралогіі, педагогічных навуках (тэорыя і методыка навучання беларускай мове і літаратуры).

У адпаведнасці з Законам аб друку аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць прыведзеных у артыкуле фактаў і звестак. Рэдакцыя пакідае за сабой права друкаваць артыкулы ў парадку абмеркавання, не падзяляючы пункту гледжання аўтара.

Пры перадруку спасылка на “Роднае слова” абавязковая.

Патрабаванні да афармлення матэрыялаў і ўмовы для прыняцця матэрыялаў для аспірантаў гл. на сайце часопіса www.rs.unibel.by.

МОВЫ РЫСЫ НЕПАЎТОРНЫЯ

Пачынальнікі

ДАСЛЕДЧЫК БЕЛАРУСКІХ КІТАБАЎ АНТОН АНТАНОВІЧ

100

У сучаснай лінгвістыцы яго імя асацыіруецца найперш з арабскаграфічнымі помнікамі беларускага пісьменства. І прыход яго да арабістыкі сёння можа ўспрымацца зусім не выпадковым, бо родам ён з вёскі Казлы – той часткі Нясвіжчыны, што суседнічае з татарскімі слабодкамі Арда, Даматканавічы. Ці не тут у гады дзяцінства ён і пазнаёміўся ўпершыню са словамі і паняццямі татарскага побыту, якія былі аднолькава зразумелыя і для беларусаў, і для нашчадкаў першых іншаверцаў з Залатой Арды, што з часоў Вітаўта сяліліся ў Вялікім княстве Літоўскім...

Антон Канстанцінавіч Антановіч нарадзіўся 6 чэрвеня 1910 г. у беднай сялянскай сям’і. Ранна зведаўшы цяжкую фізічную працу і жыццёвыя нягоды, ён у падлеткавым узросце трапіў у Вільню, дзе ў 20-я гг. XX ст. дзейнічалі шматлікія беларускія асветніцкія гурткі. Настойліва займаўся самаадукацыяй, што дазволіла паступіць у тэхнічнае вучылішча, хоць пасля яго заканчэння ў 1932 г. знайсці работу па спецыяльнасці не ўдалося. Давялося папрацаваць і чорнарабочым на будоўлі, і дыспетчарам на чыгуначнай станцыі, і настаўнікам пачатковай школы на Ашмяншчыне, нарэшце – супрацоўнікам беларускага музея ў Вільні. У 1944 г. пры Вілен-

скай мужчынскай гімназіі здаў экстрэнам экзамен на атэстат сталасці. Пасля службы ў арміі (1944 – 1945) паступіў на аддзяленне рускай мовы і літаратуры філалагічнага факультэта Вільнюскага дзяржаўнага ўніверсітэта. Атрымаўшы вышэйшую адукацыю, пачаў працаваць у рукапісным адзеле навуковай бібліятэкі ўніверсітэта, дзе сур’ёзна захапіўся дзелавым беларускім пісьменствам XV – XVII стст. Вынікам карпатлівай навукова-даследчай працы сталі грунтоўныя артыкулы “Вопросы фонетики белорусского актового языка XVI в. По материалам судебной (актовой) книги Каунасского земского суда 1566 – 1567 гг.” (1960, 28 с.) і “Графика и орфография судебной (актовой) книги Каунасского земского суда 1566 – 1567 гг.” (1961, 13 с.), якія склалі аснову кандыдацкай дысертацыі, паспяхова абароненай у 1961 г. Дарэчы, у беларускім мовазнаўстве гэта было першае манаграфічнае даследаванне канкрэтнага помніка старажытнага пісьменства – скарапіснага рукапісу аб’ёмам 237 старонак вялікага фармату.

Актавая кніга Ковенскага земскага суда 1566 – 1567 гг. для разгляду была ўзята невыпадкова. У ёй зафіксаваны 721 запіс рознага зместу – скаргі і заявы жыхароў пра пабоі і рабаўніцтвы, крадзяжы, самавольныя захопы маёмасці і зямельных надзелаў, ёсць нават паведамленне пра спаленне жанчыны на вогнішчы за вядзьмарства і інш. Аналіз графікі, фанетыкі, марфалогіі і лексікі паказаў, што мова гэтых дакументаў з’яўляецца традыцыйнай, характэрнай і для іншых помнікаў таго часу.

Аднак шырокую вядомасць Антону Антановічу прынесла манаграфія “Белорусские тексты, писанные арабским письмом, и их графико-орфографическая система” (Вильнюс, 1968), абароненая ў 1969 г. у якасці доктарскай дысертацыі. За кароткі час гэтая праца атрымала ажно 7 навуковых водгукаў у розных славістычных выданнях Беларусі, Польшчы, Расіі, тагачаснай Чэхаславакіі, а яе аўтар стаў адным з найбольш прызнаных даследчыкаў твораў арабскаграфічнай літаратуры – так званых кітабаў.

Увогуле, першым, хто звярнуў увагу на кітабы, быў нямецкі ўсходазнавец Г. Флейшар, які, мож-

на меркаваць, не ведаў ні пра літоўскіх татараў, ні пра пісьменства на беларускай мове (адшуканы хамаіл ён змясціў у каталогу ўсходніх рукапісаў). Першаадкрывальнікам жа татарска-мусульманскай літаратуры на беларускай і польскай мовах варта лічыць Антонія Мухлінскага, які ўпершыню звярнуў увагу на існаванне ў татар Беларусі і Літвы значнай колькасці пісьмовых дакументаў (узоры гэтай літаратуры ён надрукаваў у Вільні ў 1857 г.). У друку з таго часу неаднойчы згадваліся татарскія рукапісы (В. Вольскі, І. Крачкоўскі, Я. Станкевіч і інш.), аднак пераважна гэта былі працы папулярнага характару, што прызначаліся для шырокага кола чытачоў.

Грунтоўнае навуковае даследаванне беларускіх кітабаў пачалося толькі ў другой палове ХХ ст., і безумоўна прыярытэт у гэтай справе належыць Антону Антановічу. Дзякуючы руплівай працы ў архівах, бібліятэках, музеях, прыватных кнігзборах, сувязям з вучонымі Казані, Санкт-Пецярбурга, Кракава, Лейпцыга, Варшавы, Вроцлава вучоны адшукаў 24 вядомыя і невядомыя датуль рукапісы татарска-мусульманскага пісьменства XVII – пачатку ХХ ст. і даў ім усебаковае апісанне. У жанравых адносінах сярод гэтых рукапісаў пераважаюць хамаілы (дапаможнікі для мусульманскіх святароў), кітабы (зборнікі апавяданняў пра жыццё і дзейнасць Магамета і яго паплечнікаў, біблейскіх легендаў, апісанняў абрадаў, рытуалаў і абавязкаў мусульман, рыцарскіх і прыгодніцкіх аповесцей і інш.), тэфсіры (тэксты Карана на арабскай мове з падрадкавым перакладам на беларускую мову). Даследчык адшукаў і прааналізаваў беларуска-турэцкі слоўнік (каля 1836 г.), які прызначаўся для асоб, што збіраліся выехаць у Турцыю, а таксама дзелавы дакумент 1759 г. на польскай мове, але са шматлікімі беларускімі асаблівасцямі. Антон Антановіч у манускрыпце ўпершыню прывёў дакладныя звесткі пра месцы захоўвання арабскаграфічных рукапісаў, раскрыў гісторыю паходжання, выказаў меркаванні пра час і месца іх узнікнення, вытлумачыў змест тэкстаў, ахарактарызаваў аб’ём і стан захаванасці кожнага помніка. Упершыню ў навуковай практыцы ён распрацаваў сістэму транслітарацыі арабскага пісьма ў сучаснае беларускае. Варта адзначыць, што зрабіць гэта было надзвычай няпроста, бо тэксты ствараліся на розных тэрыторыях, і часта для перадачы аднаго і таго ж гука выкарыстоўваліся розныя графемы, увогуле сустракаюцца дыякрытычныя і радковыя знакі, якія не мелі самастойнага гукавога значэння. Лінгвістычны аналіз помнікаў выявіў і такую нечаканую асаблівасць іх, як намнога большую ступень дакладнасці адлюстравання фанетычных з’яў беларускай мовы (аканне, рознае вымаўленне гука [г], асімілятыўная мяккасць асобных зычных

гукаў) сродкамі арабскай графікі, чым тагачаснай кірыліцы. Беларускія арабскаграфічныя помнікі засведчылі шырокае адлюстраванне ў іх многіх асаблівасцей рэгіянальных гаворак, у складзе гэтых рукапісаў ёсць тэксты польскія, сербскія, а таксама цюркскія і арабскія, якія могуць з поспехам выкарыстоўваць не толькі славiсты, але і ўсходазнаўцы.

Сваё даследаванне А. Антановіч разглядаў “як пачатак той велізарнай працы, якую яшчэ трэба будзе правесці ў будучым”, ён не беспадстаўна выказаў надзею, што “праца выкліча цікавасць да вывучаемых тэкстаў навуковай грамадскасці і што яны зоймуць належнае месца сярод іншых помнікаў беларускай мовы”. Так яно ў далейшым і атрымалася.

З лёгкай рукі Антона Антановіча сталі вывучацца ўсё новыя і новыя беларускія кітабы, уведзіцца ў навуковы зварот іншыя помнікі беларускага пісьменства. Вучоны стаў частым госцем у акадэмічным Інстытуце мовазнаўства імя Якуба Коласа, а яго кватэра ў Вільнюсе была гасцінным прыстанкам для беларускіх навукоўцаў. Як навуковага кіраўніка сваіх кандыдацкіх дысертацый сёння А. Антановіча з удзячнасцю ўспамінаюць член-карэспандэнт НАН Беларусі прафесар А. Булыка і дэкан філалагічнага факультэта Віцебскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя П. М. Машэрава дацэнт В. Несцяровіч, іншыя вядомыя навукоўцы, якія выкарыстоўвалі ўнікальныя здабыткі даследчыцкай працы і багатую бібліятэку вучонага.

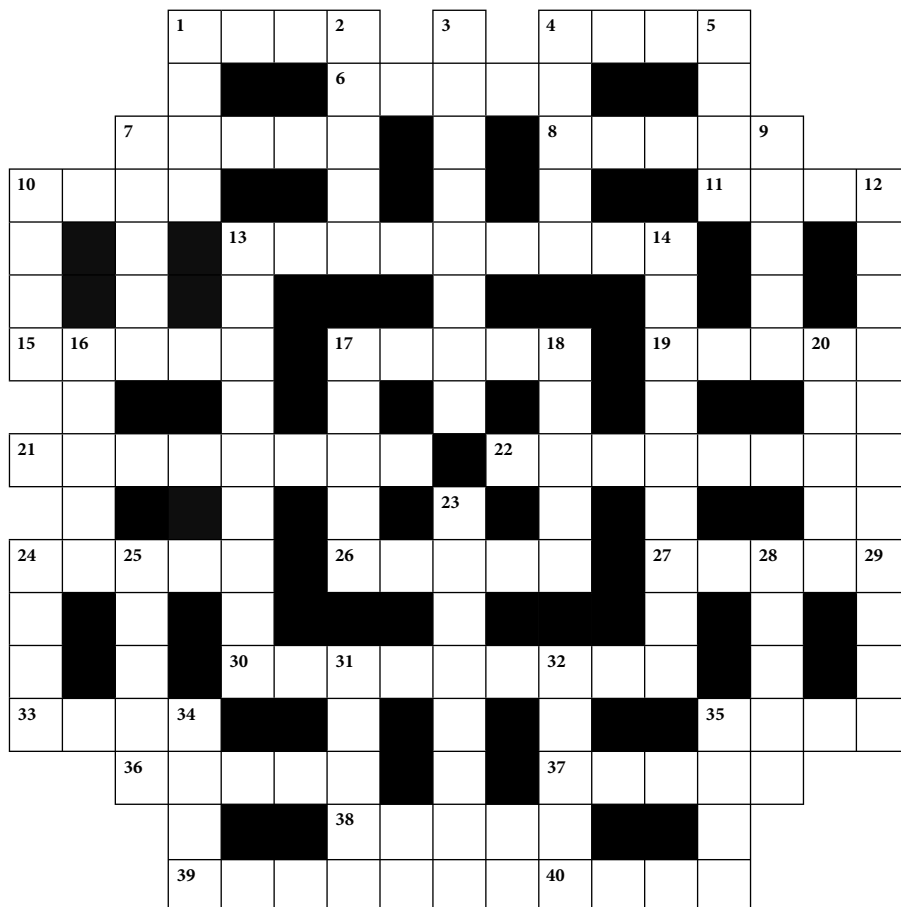
Не так многа гадоў было адведзена лёсам Антону Канстанцінавічу Антановічу. Памёр ён 27 снежня 1980 г. На творчым рахунку вучонага толькі 11 навуковых публікацый, але кожная з іх – вынік руплівай працы і няспынных пошукаў, яскравае сведчанне яго жыццёвага прынцыпу: ісці ў навуцы няторанымі сцежкамі.

Спіс літаратуры

- Вольскі, В.** Наконт нацыянальнай літаратуры беларускіх татар / В. Вольскі // Узвышша. – 1927. – № 8-9.
- Германовіч, І. К.** Антановіч Антон Канстанцінавіч / І. К. Германовіч // Беларускія мовазнаўцы : у 2 т. / склад., прадм. М. Р. Прыгодзіча, І. С. Роўды. – Мінск, 2006. – Т. 1. – С. 12 – 16.
- Канапацкі, І. Б.** Гісторыя і культура беларускіх татар / І. Б. Канапацкі, А. І. Смолік. – Мінск, 2000.
- Мухлінскі, А.** Исследования о происхождении и состоянии литовских татар / А. Мухлинский. – СПб., 1857.
- Несцяровіч, В. І.** Старажытныя рукапісы беларускіх татар / В. І. Несцяровіч. – Віцебск, 2003.
- Станкевіч, Я.** Беларускія мусульмане і беларуская літаратура арабскім пісьмом / Я. Станкевіч. – Вільня, 1933.
- Тондзель, М.** Ішоў няторанымі сцежкамі / М. Тондзель // ЛіМ. – 1982. – 19 лют.
- Lapicz, Cz.** Kitab tatarów litewsko-polskich (paleografia, grafika, język) / Cz. Lapicz. – Toruń, 1986.

Мікалай ПРЫГОДЗІЧ,
доктар філалагічных навук.

КРЫЖАВАНКА

снасці. **30.** Знакаміты дзеяч сучаснай беларускай эстрады, бацька спявачкі Алесі. **33.** *Прэса* іначай. **35.** Назва п'есы пра жыццё рабочых аўтарства Рыгора Кобеца (1929) – адна з першых беларускіх п'ес, што ставілася ў замежжы. **36.** Старажытная прылада для біцця сцен. **37.** Міфалагічны конь – сімвал паэзіі. **38.** Казачная дзяўчынка, што пабывала за лютэркам. **39.** Гераічныя сказанні як від літаратуры. **40.** Літаратурны “бацька” Рабінзона Круза.

Па вертыкалі: **1.** П'еса лёгкага зместу, а ў пераносным сэнсе – нешта ганебнае. **2.** Мікола ... – вядомы беларускі літаратар ХХ ст., шмат пераствараў з рускай, украінскай, польскай. **3.** Прафесар Адам ... – жывая энцыклапедыя беларускасці. **4.** Дыпламатычны ранг. **5.** Нарвежскі лаўрэат Нобелеўскай прэміі па літаратуры ... Гамсун. **7.** Аўтар “Доктара Жывага” ... Пастэрнак. **9.** “Дадатак” да сярпа на савецкім гербе. **10.** Назва сатырычнай п'есы Уладзіміра Маякоўскага (1928). **12.** Караткевічаў кароль – ці не самы злавесны ў беларускай літаратуры. **13.** Дзіцячая пісьменніца Ядвіга ... (1908 – 1992), яна “абеларусіла” Корчака, Ажэшку. **14.** Беларускі літаратар і навуковец Іван ... з вёскі Васілевічы Рэчыцкага раёна. **16.** Бразільскі раманіст-акадэмік Жоржы ... (1912 – 2001). **17.** Франсуа Тыбо, ён жа Анатоль ... – у канцы ХІХ – пачатку ХХ ст. праславіўся сатырычнымі раманами. **18.** Французскі паэт-дадаіст Трыстан **20.** Трапяткое дрэва. **23.** Літоўскі мастак і кампазітар, найвялікшы рамантык пачатку ХХ ст. **24.** Дно, ніз. **25.** Палявое ўмацаванне ў даўніх войнах. **28.** Загадка з малюнкамі і літарамі. **29.** Асноўны змест літаратурнага твора або матыў музычнага. **31.** Кіргізскі аналаг фінскай “Калевалы”. **32.** Найлепшы спосаб абароны (з афарызма). **34.** Баявы парадак пяхоты або проста тып стрыжкі. **35.** Персанаж, якога ўвесь час чакаюць у слаўтай п'есе Сэмюэла Бекета (1952).

Па гарызанталі: **1.** З'ява, здарэнне, рэальны выпадак. **4.** Вайсковая адзінка, значна большая за роту. **6.** Славуцкая дэ-тэктыўніца ... Крысці. **7.** Нямецкі драматург ХХ ст., аўтар твораў “Трохграшовая опера”, “Кар'ера Артура Уі”. **8.** Гарачы вецер пустынь. **10.** Група вучняў ці памяшканне, дзе яны займаюцца. **11.** Тулава чалавека. **13.** Аўтар верша “Трэба дома бываць цацей...” – народны паэт Беларусі, юбіляр 2010 г. **15.** Нявесціна багацце. **17.** “Обер-пірат” у “Востраве скарбаў” Р. Л. Стывенсана. **19.** Месяц, які перастае быць поўняй. **21.** Сістэма лічэння дзён у годзе. **22.** Духавы музычны інструмент з клавішамі і мяхамі. **24.** “У розных я краінах быў, / І мой ... са мною” (песенька). **26.** Лакей, камердынер, паж. **27.** Від рыбаляўнай

вёскі Васілевічы Рэчыцкага раёна. **16.** Бразільскі раманіст-акадэмік Жоржы ... (1912 – 2001). **17.** Франсуа Тыбо, ён жа Анатоль ... – у канцы ХІХ – пачатку ХХ ст. праславіўся сатырычнымі раманами. **18.** Французскі паэт-дадаіст Трыстан **20.** Трапяткое дрэва. **23.** Літоўскі мастак і кампазітар, найвялікшы рамантык пачатку ХХ ст. **24.** Дно, ніз. **25.** Палявое ўмацаванне ў даўніх войнах. **28.** Загадка з малюнкамі і літарамі. **29.** Асноўны змест літаратурнага твора або матыў музычнага. **31.** Кіргізскі аналаг фінскай “Калевалы”. **32.** Найлепшы спосаб абароны (з афарызма). **34.** Баявы парадак пяхоты або проста тып стрыжкі. **35.** Персанаж, якога ўвесь час чакаюць у слаўтай п'есе Сэмюэла Бекета (1952).

Адказы

Па гарызанталі: 1. Факт. 4. Полюк. 6. Атага. 7. Брэхт. 8. Самум. 10. Клас. 11. Торс. 13. Барадулін. 15. Пасат. 17. Флінт. 19. Велічкі. 21. Калывіцкі. 22. Іармонік. 24. Сурок. 26. Слута. 27. Нерат. 30. Ярмацкі. 33. Друк. 35. “Лута”. 36. Таран. 37. Пелас. 38. Алі-са. 39. Эпас. 40. Діфа.
Па вертыкалі: 1. Фарс. 2. Татур. 3. Мальдзіс. 4. Пасол. 5. Кнут. 7. Барыс. 9. Молат. 10. “Клоп”. 12. Стах. 13. Бятанская. 14. Напуд. 16. Амаду. 17. Франс. 18. Цара. 20. Асіна. 23. Чурніс. 24. Спод. 25. Радут. 28. Рабус. 29. Тама. 31. “Манас”. 32. Напад. 34. Карэ. 35. Тадо.

Склаў **Вольф РУБІНЧЫК**.

Установа «Рэдакцыя часопіса “Роднае слова”». Заснавальнік – Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь. Рэгістрацыйны нумар часопіса 561. 220035, г. Мінск, пр. Пераможцаў, 47, кор. 1, пад'езд 2 (уваход з вул. Гвардзейскай, код на ўваходзе: 43 + званок). Р/р № 3015702170012 у аддзяленні № 527 ААТ “Белінвестбанк” г. Мінска, код 739, УНН 190241571, ОКПО 37551965.

Тэлефоны: галоўнага рэдактара (017) 203-35-17, намесніка галоўнага рэдактара (017) 203-24-69, рэдактараў і галоўнага бухгалтара (017) 203-34-79, адказнага сакратара і загадчыка прыёмнай (017) 203-07-40, факс (017) 203-07-40.
E-mail: rodnaje_slova@tut.by
www.rs.unibel.by

Папд. да друку 08.06.2010. Фармат 60x84 1/8. Папера афсетная. Гарнітура “Minion Pro”. Афсетны друк. Ум.-друк. арк. 11,02. Ум.-фарб. адбіт. 12,07. Ул.-выд. арк. 13,2. Тыраж 4152 экз. Зак. 1340.

Надрукавана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавецтва “Беларускі Дом друку”».

220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 79. ЛП 02330/0494179 ад 03.04.2009.

© “Роднае слова”, 2010